

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

NY KELET

Esztér Róbert

Budapest

DO-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉS ÁRA
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 április 2 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár ★ VIII. évfolyam ★ 77 szám

5685. Niszán 8

Az egyetemavatás ünnepén

Irta Giszkalay János

Van egy ünnepe a zsidó népnek, amely sar-
kalatos módon különbözik minden más ünne-
pnapjainktól. Nincs ez az ünnepnap egybekötve
semmiféle megkülönböztető lelkigyakorlattal,
imázó zoltárokkal, szinte minden külső meg-
nyilvánulása abban az ősrégi szokásban csuco-
sodik ki, hogy a zsidók szíves ajándékokat
küldenek egymásnak és az a templomjárás is,
amely ezen a napon ősi szokás Jisraeleben, az
sem azért történik, hogy áhitatos halleluják
repsenek zsidó szájokról az ég magassága felé,
hanem főleg abból a célból, hogy ennek az
ünnepnek történetét, histórikumát felolvassák
a zsidó gyülekezet előtt.

Ösmerjük mindannyian ezt a történetet.
Valamikor régesrég, a perzsa világbirodalom
idején, Artaxerxes király uralkodása alatt, a
perzsa kormány mindenható miniszterelnöke, a
mindenkori antiszemita klasszikus őse, ember-
irtó tervet forralt a perzsa birodalom területén
élő zsidóság ellen. A gyöngye királyt rábirta
tervének jóváhagyására. Királyi aláírással jóvá-
hagyott parancsok mentek a nagy birodalom
minden tartományába, minden tartomány hely-
tartójához, hogy egyetlen, előre meghatározott
napon, — Adár hónap 13-ika volt ez a nap —
fegyveres erővel csapjanak rá a védtelen zsidó-
ságra és irtsanak ki közülök mindenkit, férfit
és nőt, aggot és gyermeket, könyörtelenül. A
parancs száguldva járta be a tartományokat, a
zsidók tehetetlen mozdulatlanságban néztek a
közelgő bizonyos halál elébe, de a szent vélet-
len az utolsó pillanatban másképpen határozott.

A perzsák hatalmas királya — így beszéli
az irás — beléseretett egy fiatal zsidó lányba
és a fiatal zsidó lányból a perzsák koronás
királynője lett: Eszter királyné. Eszter kirá-
lyné a királyi trónus fényében sem felejtette
el fáját és népét. A végzetes nap küszöbön ál-
lott. Eszter királyné élete kockázatásával ki-
könyörögte királyi férjétől a kegyet, hogy az
életükben fenyegetett zsidóság részére adassék
engedély és lehetőség az életük megvédelmezé-
sére. Az irtóparancs visszavonására már nem
volt idő és lehetőség. De volt a megtámadott
zsidók felfegyverzése. És megindult a nagy,
véres védekező harc. Mardóchaj volt ennek a
védekező harcnak vezére, ugyanaz a Mardóchaj,
aki Eszter királynénak nagybátyja volt. Vagy
talán unokabátyja? Szomorú szerelmi tragédiá-
kat sejtett itt az irás. Mindegy. A védekező
harc véres volt, de diadalmas.

Es a véres zsidó diadal napján Mardóchaj,
a zsidó önvédelmi harc győzdelmes vezére va-
lami egészen különös, valami egészen furcsán
hangzó parancsot adott. Leveleket küldött a
perzsa birodalom minden tartományába (ma
ugy mondanók, hogy köriratot intézett), mely-
ben felszólítja az összes zsidókat és örök tör-
vényül hagyja meg nékik nemzedékről-nemze-
dékre, hogy ennek a diadalmas napnak emlé-
kére — a halálos veszedelemből való megme-
lekülés emlékére — küldjenek ajándékokat
egymásnak.

Hát nem különös, nem furcsa ez? Városok-
ban és országotokon még ott heverték a véres
küzdelemben elesett perzsák és zsidók holtteste
és a diadalmas zsidó hadvezérnek egyéb gondja,
gondolata nem volt, minthogy ajándékokat kül-
döztesen a zsidókkal egymásnak. Jól megér-
tendő: nem a királynak, aki megengedte és
támogatta a zsidó önvédelmi harcot, nem is a
királynénak, aki a maga élete kockázatásával
könyörögte ki ezt az engedélyt, hanem egy-
másnak, önmaguknak. Furcsa parancs, az em-
ber szinte meg se tudja érteni és szeretné me-
séneket tartani.

Csak egy mélyebb megösmérés szemüvegén
keresztül kell nézni ezt az érthetetlennek látszó

parancsot és nem is sejtett szent szimbólumok
világa tárul az ember szeme elé. Mert emberek,
társadalmak, népek és nemzetek két külön
csoportra oszlanak. Vannak, akik ajándékot
adnak és vannak, akik ajándékot elfogadnak.
Akkor ajándékot adnak, azok az erősek, azok a
maguk-tudatosak, — akik ajándékot elfogadnak,
a viszonzás minden lehetősége nélkül, azok a
koldusok. És Mardóchaj, a zsidó önvédelmi
harc diadalmas vezére meghagyta a zsidó nép-
nek, örök törvényül az idők végtelenségéig,
hogy adjanak ajándékot!

Kétezer esztendő óta, attól a naptól kezdve,
hogy a zsidó állam Titusz kardesapái alatt
elvérzett, a világon szétszórt zsidó nép koldus-
népe volt a nemzetek társadalmának. Ajándék-
életet élünk, ajándéklevéget szívtunk a min-
denkori gazdanépek közepette. És mert a gazda-
népek érezték, tudták, hogy ezeket az ajándé-
kokat a viszonzás minden lehetősége nélkül
fogadtuk el, koldusoknak számítottunk a sze-
mükben, akik az ő alamizsnájukon élünk és
és úgy is bántak velünk. Ha gettóba zártak:
ajándéknak mondták a gettót és amikor le-
omlottak a gettó falai: ajándéknak mondták
az emancipációt. Hiába hivatkoztunk arra, hogy
az emberrel veleszületett emberi jogok mireánk
is vonatkoznak, hiszen emberek vagyunk mi is:
ők ajándéknak, alamizsnának tartják a levegőt
is, amelyeket sorvadó tüdünk beszívott, mert
ugy érezték, hogy a viszonzás lehetősége nélkül
szívjuk el előlük.

Es valljuk csak be őszintén. Igen is, hogy
koldusnép voltunk a nemzetek társadalmának,
olyan koldusnépe, amelynek sokszor még tarisz-
nyája sem volt, amelyben a kegyes alamizsnát
megőrizze.

Nemcsak a metafora kedvéért mondom ezt.
Emlékezzünk. A zsidó nemzet ujjaéledésének
első napjaiban történt. Egy istentől meghihletett
művész, egy nagy szobrász, lelkének minden
porikájában megrendülve azon a halhatatlan
panorámán, amelyet egy halott nemzet életre-
támadása nyújt, egy szobrot alkotott. A zsidó
népet, a zsidó jövőt ábrázolta ez a szobor. Az
alvó, a fölébredésre váró Messiást. És amikor
készen volt a nagyszerű mű, egy lelkes gesz-
tussal elküldötte ajándékol a zsidó nemzetnek.
A zsidó nemzet éppen akkor ülésező képvisel-
tének: a cionista világkongresszusnak. És a
cionista világkongresszus, a zsidó nemzet, keserű
örömmel fogadta az ajándékot. Keserű öröm
volt az. Mert a zsidó nemzetnek nem volt egy
talpalattnyi helye, nem volt egy tenyérnyi
olyan föld, amit a zsidó nép a magáénak mond-
hatott volna, ahová elhelyezhette volna a néki
ajánlott művészi alkotást. Bizony, hogy olyan
koldusnép voltunk, amelynek még tarisznyája
sem volt, amelyben a kegyes ajándékokat
megőrizze.

Es ha már a visszaemlékezéseknél tartunk:
álljon itten még egy. De ez már szebb és
örömmel teljesebb. Amikor Chajim Weizmann
két esztendő előtt az első útját tette meg Am-
erikába, hogy az ott lakó zsidóságot a zsidó ál-
lamalapítás munkájába bevonja, Newyork vá-
rosa díszpolgárává választotta a nagy zsidó
vezért. Hallatlan megtiszteltetés volt ez. New-
york történetében először fordult elő az, hogy
idegen állampolgárt részesített ebben a kitün-
tetésben. Mindenki, az egész világ érezte, tudta,
hogy ez a megtiszteltetés nem is annyira
Weizmann személyének, mint inkább az új ál-
lami életre kelt zsidó nemzetnek szól. És erre
a gyönyörű megtiszteltetésre, néhány hónapon
belül valami szokatlan, valami eddig soha sem
hallott, valami nagyszerűen csattanó válasz ér-
kezett. Tel-Aviv városi tanácsa átiratban érte-

sítette Newyork főpolgármesterét, hogy díszpol-
gárai közé iktatta.

Es a világ legnagyobb városának első pol-
gára, meghatott sorokban köszönte meg azt a
nagy-nagy megtiszteltetést, hogy az új zsidó
állam legszebb, leghéberebb városának dísz-
polgára lehet.

Milyen hatalmas haladás husz rövid esztendő
alatt. Es milyen gyönyörű perspektiva, a repeső
zsidó szív előtt. Hogy lesz idő, amikor mint
egyenlő felek állhatunk szemben a világ nép-
zeteivel, mint egy olyan nép, aki emelt fővel
fogadhat el ajándékot és megtiszteltetést, mert
ugyanolyan ajándékkal, ugyanolyan megtisztel-
tetéssel tudja viszonzni. Igen, viszonzni a jót
jóval és ha kell a rosszat rosszal.

Milyen gyönyörű, milyen ragyogó perspek-
tíva ez! Csak egy hajszál választ el tőle. A
Mardóchaj érthetetlen furcsa parancsa. Adjatok
ajándékot — magatoknak. Ahhoz, hogy aján-
dekozók tudjatok lenni a nemzetek társadalmá-
ban, először adjatok ajándékot — önmagatok-
nak. Es ez ajándék a Keren Hajjeszód és
sétel! Ez az ajándék: Keren Kajemet és
sétel! Ez az ajándék: a Tarbut és sétel! Ez
az ajándék mindaz az áldozat és teher, amit a
szent zsidó állam ujjaépüléséért magatokra kell
vállalnotok. Hogy egyenlők lehessetek az
egyenlők között és ne koldusok az alamizsna-
osztogatók között. Hogy megbecsültek legyetek
a barátságban és félelmesek a haragban. Hogy
egész emberek lehessetek a kétezer keserű
esztendő utólján.

Ezek azok a gondolatok, amelyek feltörték
belőlem a héber egyetem avatásának dicsőséges,
örökké szent ünnepnapján.

A párisi diákzavargás a francia kamarában

A kamara bizalmat szavazott Herriotnak

(Páris, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.)
A royalista diákok tüntetése Scelle, a Sorbon-
nera ujonnan kinevezett professzora ellen, most
már politikai ügyvé szötte ki magát. Mint ki-
derült, a royalista diákok tüntetését a royalista
érelmű egyetemi tanárok, élükön Barthelemy-
vel inszelnálták. Herriot erős kézzel törte le a
tüntetőket és a tüntetést-szítókat. A tegnapi
nap folyamán bezáratta az egyetem jogi fakul-
tását és felfüggesztette állásából Barthelemy
dékánt.

A kamara tegnap Casal indítványára há-
romszáztizennyolc szavazattal kettőszázhusz el-
lenében napirendre tűzte a tüntetés ügyét. Az
indítvány felszólítja a kormányt arra, hogy az
egyetemek szabadságának megóvása érdekében
ne törje a politikai elemeknek zavart okozó
kísérleteit.

Casal indítványának elhangzása után Robaris
jobboldali képviselő emelkedett szólásra, aki Casal
indítványának elvetését hosszu beszéd keretében
kéri a kamarától. Robaris rámutat beszédében arra,
hogy a kormány Georges Scelle radikális-párti pro-
fesszort tisztán politikai okokból nevezte ki állá-
sába. A beszéd közben a kamara jobb és baloldala
között izgatott szóharca kerül a sor. Sértések röp-
kődnek a levegőben s a láрма általánossá válik.
Az izgatott hangulatban több jobboldali képviselő
a miniszteri padok felé közeledik, azt állítva, hogy
Herriot személyében sértette meg a jobboldali egyik
képviselőjét. A miniszterelnök viszont azt állítja,
hogy öfelé kiáltották a hazug jelzőt és fenyegették
meg más kvalifikálatlan kifejezésekkel. Az elnök az
általános lármában felfüggeszti az ülést. Szünet után
az interpelláló tovább folytatta beszédét, dicsőíti a
felfüggesztett jogi dékánt és megfenyegeti a kor-
mányt a jogi kar diákjai és tanárai sztrájkjával.

A kamara Robaris beszéde után bizalmat sza-
vazott a kormánynak és háromszázkét szavazattal
kettőszázhusz ellenében elvetette Robaris képviselő
napirendi javaslatát.

ólag

mert ez
kiadós!

áru

nagyváradi
1, szigoruan
zerint.

NIENZ Cluj

1-18.

G,

ce

k

k,

g-

l-

ö-

z-

ajos

ezzul 39.

שר

talok

Cluj

o 36.

tők.

8778

világ. 90

. . . 210

ll. . . 140

be. Epi-

. . . 170

yalok . 144

y . . . 280

. . . 240

. . . 200

ony . 240

ilvia . 200

ala . . 72

ályában

10% felár

ud-, beton-

és félkész-

p. En-gros,

letate

o me

lectiv

No 7,

6-53.

isoars,

HOHT.

Felmentették a kolozsvári diákmenza sikkasztással vadolt adminisztrátorát

Hét hétig ártatlanul ült a vizsgálati fogságban

(Cluj Kolozsvár, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy részleteiben igen tanulságos bünpert tárgyalta ma a kolozsvári törvényszék büntető tanácsa dr. Bohatier Sándor elnöke alatt. A vádlott Popovici Constantin volt, a kolozsvári diákmenza visszahívott adminisztrátora. Az ügyészség sikkasztással vádolta, mert 1924. január másodikán a menza pénztárvizsgálat alkalmával a reabizott kasszában negyvennyolcezer lej hiányt találtak. Popovici tagadta a sikkasztást s azzal védekezett, hogy egy nagyösszegű inkasszállás alkalmával százezer lejt elraboltak zsebéből a Wesselényi-utcán s csak ötvenkétezer lejt tudott megtéríteni.

A menza igazgatósága nyolc napi időhaldékot adott neki a hiányzó összeg előteremtésére. A szerencsétlen ember, mivel Kolozsvárt nem tudott pénzt szerezni, Bécsbe szándékozott menni, ahol gazdag rokona élt. Utazási előkészületeiről azonban tudomást szerzett a menza igazgatósága és azt híve, hogy Popovici szökni akar, az esetet bejelentette az ügyészségnek, melynek következtében még aznap megtörtént a letartóztatás.

A mai tárgyalás alkalmával teljesen tisztázódott a Popovici szerepe. Bebizonyosodott, hogy sikkasztásról szó sem lehet, sőt a vádlott, aki különben tábori pap volt, jóra való embernek mutatkozott. A szegényebb egyetemi hallgatóknak ugyanis végtelen terminusokra adott pénzt kölcsön s a diákságot, ahogy csak tehetett, mindig segítette. A kihallgatások során kiderült, hogy Popovici voltaképpen annak az áldozata, hogy Erdélyben az impériumváltozás után számos hivatal sokszor ahhoz nem értő emberekkel töltöttek be. Popovici egyáltalán nem értett a könyvvitelhez. Egy-egy összeget kétszer is bevezetett. Ezek a tévedései, amint a következmények mutatták, végzetesek lettek.

Kihallgatták Florian Stefanescu egyetemi tanárt, mint a menza igazgatóját. Ez elmondta, hogy a kár teljesen megtérült s így az egyetem nem kér semmiféle büntetést Popovici számára.

Rövid tanácskozás után az elnök kihirdette az ítéletet. Eszerint a kolozsvári törvényszék Popovici Constantint felmentette a sikkasztás vádjától.

A történethez tartozik az is, hogy a szerencsétlen adminisztrátor a hiány megállapítása után öngyilkosságot akart elkövetni, melyet csak háziasszonya közbelépte akadályozott meg. Végrendeletet írt s levélben formálisan elbucsuzott édesanyjától és rokonaitól. Az adminisztrátori állás tehát szinte életébe került.

Lloyd George a nemzetközi döntőbíráskodás ellen

London, április 1. Lloyd George a genfi jegyzőkönyv életképtelenségéről szóló beszédében érdekes példák illusztrálta a kötelező döntőbíráskodás kivihetlenségét. Többek közt a volt monarchia utódállamaira hivatkozott, amelyeknek képviselői a népszövetségi tanácsülésen kijelentették, hogy a genfi jegyzőkönyvet elfogadják. Csehszlovákiának például állandó határvitái vannak Magyarországgal. Lloyd George fölveti a kérdést, hogy vajjon hajlandó volna-e a csehszlovák kormány ezeket a vitákat egy állandó döntőbírásnak alávetni. A csehek, a volt miniszterelnök szerint a bizonyos területeket minden eszközzel megtartani igyekeznek s ezért a statisztikájukat úgy állítják össze, hogy az mindent bizonyíthat, amit csak akarnak. A véletlen azonban úgy hozta, hogy ezeken a vitás területeken a választók magyar képviselőt küldöttek a prágai parlamentbe. Hajlandó lenne-e ez a prágai kormány e terület hovatartozásának kérdését a népszövetség által megállapítandó bíróság döntésére bízni. Ugyanez áll a többi utódállamokra, amelyek Lloyd George szerint, aligha lesznek hajlandók a Magyarországgal szemben vitás területeiknek kérdését a döntőbírásnak itéletének alávetni és mégis kijelentették, hogy hívei annak a genfi jegyzőkönyvnek, amely egy ilyen döntőbírást akar felállítani.

Nyilatkozik a rendőrség

az aradi Korniss-cég ellopott 850.000 leje ügyében

(Cluj-Kolozsvár, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt az Uj Kelet részletesen beszámolt az aradi Korniss-cég kárára két évvel ezelőtt elkövetett nyolcszázötvenezer lejes vasuti lopás epilógusáról. Megírtuk, hogy az állambiztonsági hivatal kézrekerítette Tompa Mihály hírhedt vasuti zsebmetszőt, aki kihallgatása során azt a meglepő állítást kockáztatta meg, hogy tőle a lopott pénzt a kolozsvári rendőrség két volt detektívje: Fodor Ferenc és Steinberg Ignác még két évvel ezelőtt elkohozták, a pénzen megosztzkodtak, őt pedig futni hagyták.

A kolozsvári rendőrség most az ügygel kapcsolatban az alábbi nyilatkozat közlésére kért fel bennünket:

„A két volt detektív ügyében megejtett nyomozás során Steinberg Ignác azt vallotta, hogy a szóban forgó pénzösszeget Kolozsvárra hozta, ahol Fodor Ferencel és a kolozsvári rendőrprefektúra más tisztviselőivel megosztotta.

Amikor ennek a vallomásnak precizozása érdekében, a részletek és bizonyítékok irányában intéztek hozzá kérdést, vallomását visszavonta és kijelentette, hogy a rendőrségen senkinek sincsen tudomása erről a dologról, amely megegyezik azzal a ténnyel, hogy az illető egyént a két rendőrügynök nem tartóztatta le

és így nem is állította elő a kolozsvári rendőrségre és csak azért tette vallomását, mert azt hitte, hogy ha a rendőrség tagjait bekeveri ez ügybe, könnyíteni fog helyzetén.

A nyomozást az ügyben az ügyészség folytatja le, ahová az illető egyének az aktákkal együtt elő lettek állítva.

Cluj, 1925 április 1.

Dr. Bianu s. k.
vezérfelügyelő

Készséggel adunk helyet a rendőrség nyilatkozatának, de ugyanakkor kötelességünknek tartjuk megjegyezni, hogy a nyilatkozat semmiben sem ellenkezik cikkünk állításaival. Mi is csupán az elfogott vasuti zsebmetsző és a két volt detektív vallomását regisztráltuk, azt azonban egyáltalán nem állítottuk, hogy a letartóztatott egyének vallomása megfelel a valóságnak, sőt nyomatékosan leszögeztük, hogy a vallomások igen hihetetlenül hangzanak.

Az ügy egyébként, amint már első cikkünkben is jelentettük, az ügyészség előtt van, amely rövidesen világosságot fog deríteni erre az ügyre és amennyiben a letartóztatottakon kívül tényleg akadnának más bűnösök is, úgy a törvény értelmében ellenük is el fog járni.

Egyévi börtönre ítélte a tábla a gyilkos lupényi bányahivatalnokot

(Cluj-Kolozsvár, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szenzációs bűnügyi per került ma a kolozsvári ítélőtábla elé. A bűntény 1922-ben történt s annak idején élénken foglalkoztatta a sajtót. A vádlott Constantin Zamfir lupényi bányatisztviselő volt, aki az említett év áprilisának 17-én revolverrel lelőtte a lupényi jegyzőt, mivel a feleségével szerelmi viszonyt folytatott. A gyilkosság előzményei a következők voltak: Zamfir anyósának Lupényban mozija volt. Egy napon a lupényi jegyző inspekciós körutrá indult, hogy felülvizsgálja a város középületeinek tisztasságát. Utja hivatalos jellegű volt s mivel az említett mozi tisztasságát nem találta kielégítőnek, a tulajdonosra, Zamfir Stefanescu anyósára súlyos pénzbüntetést mért, azonkívül a mozit becsukatta. A jegyző szigorú rendelkezése kellemetlenül érintette a hivatalnokcsaládot (az anyós tudniillik együtt élt vejével) mivel a mozi amugy sem hajtott valami busás jövedelmet. Kéressel fordultak tehát a jegyzőhöz a büntetés elhárítása végett, ő azonban hajthatatlan maradt.

Mikor ilyenformán nem sikerült a jegyzőt arra bírni, hogy visszavonja a pénzbüntetést és hogy a mozi részére ismét megadja az előadási engedélyt, felment hozzá anyja nevében Zamfir felesége, mert azt gondolta, hogy az ő kérésére talán engedékenyebb lesz a jegyző. Intervenciója sikeresnek is látszott, mert néhány nap múlva a moziban ismét megkezdődött az előadás. Ezzel párhuzamosan azonban megkezdődött a pletyka s városszerte azt beszélték, hogy Zamfirnének viszonya van a jegyzővel.

A mende-mondák eljutottak a férj fülébe is, aki felelősségre vonta feleségét. Az asszony megijedt ugyan a férfi erélyes fellépésére, de nem akart semmit sem elárulni. A megcsalt ember erre fellesterre ugyanebben a városban lakó öccsét, mert

ugy gondolta, hogy neki tudomása kell, hogy legyen a történetekről. A fiatal Zamfir igazgató bátyja kérdéseire elmondotta, hogy ő is hallott az asszonyról sok mindent — és igaznak is hiszi azokat, mert azok, akik neki elmondották, tényekkel szolgáltak.

Zamfir erre magához vette revolverét s magánkívül rohant el a jegyzői irodába, hogy felelősségre vonja felesége csábítóját. A jegyző azonban nagy felháborodást szünelt, sőt kiutasította a hivatalnokot. Szóbeli szó keletkezett s a két férfi összeverekedett benn az irodában. A dulakodás közben Zamfir kihuzta zsebéből revolverét és olyan szerencsétlenül lőtt bele a jegyző mellébe, hogy az azonnal meghalt.

A dévai törvényszék a gyilkos hivatalnokot, enyhítő körülmények tekintetbevételével, egyévi börtönre ítélte. Az elítelt azonban megfelebbezte ezt az ítéletet, mert azt mondotta, hogy a gyilkosságot nagy lelki felindulásban követte el, tehát nem volt beszámítható állapotban. Felebbezés folytán a kolozsvári ítélőtábla elé került az ügy. A vádlottat dr. Pop Justin védte.

A táblai tárgyalás egész délelőtt tartott. A hosszas referadák után Tatarescu főügyész mondott jól felépített vádbeszédet. A vádlott beszámíthatóságát bizonyította. A védőügyvéd lélektani okokat hozott fel. Azokkal vélte igazolni védenő ártatlanságát. A tanács körülbelül két óraker hozta meg az ítéletet. E szerint a tábla helybenhagyta a dévai törvényszék egyévi börtönbüntetését.

A tárgyaláson jelen volt az elítelt Constantin Zamfir felesége is, aki az ítélet kihirdetésekor hangos zokogásban tört ki.

Az ítéletet különben úgy az ügyész, mint az elítelt megfelebbezték.

Tavaszi felöltő

jó minőség
lej 2500

Katz & Mendel
Cluj. Piața Unirii No 10.
Lej 2300
jó minőségű
tavaszi öltöny

Zimmer a néps.

Amely orsz.
rendezked

(Bécs, április 1.) Tegnap avatták gitsch-féle vas a kormány és jelenlétében. A viselte, aki bes ujabban Stajero lalatának sikere telyes hitelekkel annak, hogy a trák közzgazdas A kancellár a népszövetség Beszédében ki betetőzése azér daság szempoi ilyenfajta vállá hitelt. Hiszen gok, amelyeké évek sanyarusa nak a külföld által nem sza amikor tőkétét kodhatik kizar kával és takare gazdaságát gy

Az újjaépít tudja megoldat külföld autonó vényhatóságok biztosítékot ki olyan pénzügy amelyek egyfel leket, másfelöl pénzügyi egy életbe, amely állam polgárai arra nézve, ho csak meghatár ják fel, nem p vagyok róla g ilyen természe vesen fog ny amelyek viss amelyekben szolid allamga

A beszéd hangulatot kel város helyette ben kifejezést

Ha művés

buto

akar venni, ne M sajnálja az utat

ERDÉLYRÉSZI E asztalok furnir

hari

mélye

Kötött den

Flohr-h szit

Muszlir szit

Cérna- szit

Selyemfa m

BI

Divatkoznyok A legjobb h

Zimmermann főmegbízott a népszövetség hiteleirol

Amely országok szolid államgazdaságra rendezkednek be, igényt tarthatnak nemzetközi hitelre

(Bécs, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap avatták fel a Gráz mellett levő Teightsch-féle vasművek újonnan épített gépházát a kormány és az osztrák ipar reprezentánsai jelenlétében. A kormányt Ramek kancellár képviselte, aki beszédében rámutatott arra, hogy újabban Stajerszág egyik nagyobb bányavállalatának sikerült az amerikai pénzpiacra tekintélyes hiteleket szereznie. Ez határozott jele annak, hogy a külföld ismét érdeklődik az osztrák közzgazdaság újjáéledése iránt.

A kancellár beszéde után dr. Zimmermann, a népszövetség ausztriai főmegbízottja szólalt fel. Beszédében kiemelte, hogy a Teightsch-művek betetőzése azért jelent sokat az osztrák közzgazdaság szempontjából, mert megmutatja, hogy ilyenfajta vállalkozásokra a külföld szívesen ad hitelt. Hiszen kézenfekvő, hogy az olyan országok, amelyeket a háború és a háborút követő évek sanyarúságai lerontottak, hogy azok biznak a külföld pénzbeli segítségében, mindazonáltal nem szabad elfelejteni, hogy egy nép, amikor tökéjét gyarapítani akarja, nem támaszkodhatik kizárólag külföldi kölcsönökre. Munkával és takarékossgal lehet csak egy ország gazdagságát gyarapítani.

Az újjáépítés problémáinak csak egyik részét tudja megoldani a külföldi pénzpiac. Amikor a külföld autonóm testületeknek, városnak és törvényhatóságoknak hiteleket nyújt, ugyanakkor biztosítótól kíván arra nézve, hogy az országban olyan pénzügyi törvények legyenek érvényben, amelyek egyfelől biztosítsák a kihelyezett hiteleket, másfelől a rend és együttműködés és pénzügyi egyensúly olyan mértékű léptesse életbe, amely kell, hogy kihatással legyen az állam polgáira is. A külföld garanciákat kér arra nézve, hogy a hitelekből eredő hasznót csak meghatározott beruházási célokra használják fel, nem pedig hiányok fedezésére. Meg vagyok róla győződve, hogy a Népszövetség ilyen természetű hiteleket a közeljövőben szívesen fog nyújtani mindazon országoknak, amelyek visszanyerték konszolidáltságukat s szolid államgazdaságra.

A beszéd a jelen voltak között bizakodó hangulatot keltett és ennek Emmerling, Bécs város helyettes polgármestere köszönő beszédében kifejezést is adott.

Bibescu herceg nyilatkozik az amerikai zsidó lapoknak

Elismeri, hogy bizonyos félreértések vannak a románok és zsidók között

(Newyork, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Románia amerikai meghatalmazott minisztere, Bibescu herceg március elején az Olympic óceánjárón Newyorkba érkezett. A követet a megérkezését követő napokon újságírók keresték föl, akik Románia mai viszonya felől és a konszolidáció iránt érdeklődtek. A sajtó képviselői szövé tették a herceg előtt az antiszemitizmust is, a román közéletnek azt a jelenségét, amely a legtöbbet ártott a birodalom újjáépítésének.

A meghatalmazott miniszter, miután ismertette Romániának az utolsó években tett gazdasági és kulturális haladását, rátért az antiszemita-mozgalmakra, amelyekről így nyilatkozott:

— Végtelenül sajnálom, hogy regisztrálnom kell: a románság és zsidóság között bizony fönnállanak félreértések és kellemetlen ellentétek. Ez annál fájdalmasabb, mert a két nép közötti viszálykodás nem segíti az országot előre konszolidációjában.

— És a kormánynak — kérdezte az egyik újságíró — mi volt az álláspontja az antiszemita mozgalommal szemben?

— A kormány egyenlőséget kíván az ország minden polgárával szemben érvényesíteni. Erről a

zsidóság maga is meggyőződhetik — mondotta a nagykövet. A kormány nem is tűr osztályellenes agitációt, mert tudatában van annak, hogy a zsidóság minden tekintetben éppen olyan értékes eleme az országnak, mint az államalkotó nemzet. Különben is a román népnek nagy rétege és ezek a román nép jobbjai, ellenzik az antiszemita mozgalmat és tudják, milyen kártékony hatást tesz az országra ez a mozgalom.

Ezeket a kijelentéseket mondotta a sajtó számára Bibescu herceg, akinek szavait a lapok pártállásaiak szerint kommentálják. A „Jewish Daily News“ a nyilatkozathoz a következő megjegyzést fűzi: Szívesen olvastuk a meghatalmazott miniszter nyilatkozatát, de helyesebbnek tartanók, ha a nagykövet ezeket a romániai kereszténységhez intézte volna. A kormány bizonyára az ország gazdasági érdekében igyekezett az antiszemita kilengések megszüntetésére, azonban ha az ország igazi konszolidációját akarja elérni, nem elégedhetik meg ilyen elintézésrel, hanem meg kell teremtenie az államot alkotó nemzet és a nemzetiségek között azt a harmóniát és azt a kölcsönös megbecsülést amely nélkül az állami élet fejlődése és virágzása el sem képzelhető.

Egy bécsi bankcég tragikus összeomlása

Az egyik cégtulajdonos a Duna vizében lőtte főbe magát

(Bécs, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák főváros bankkörében egészen különös szenzációról beszélnek mostanában.

A Börsegassában lévő Kolben & Lehr nevű bankház egyik tagja, Leopold Kolben, az elmúlt pénteken magához kérte egyik cégtársát, Nobelt. Nobel megdöbbsent, amikor meglátta társát. Ez ugyanis teljében nedvesen, bőrig átázva, víztől csurgó ruhában fogadta.

Majd a következőket mondotta:

— Én és társunk, Max Lehr, elhatároztuk, hogy a cég pótolhatatlan veszteségei miatt és mint hogy semmi kilátásunk arra, hogy valaha is talpraálljunk, öngyilkosságot fogunk elkövetni. Revolverekkel felszerelve tegnap délután kimentünk Klosterneuburgba, itt rokonainkhoz és szorosabb üzletfeleinkhez leveleket írtunk, azután kimentünk a Duna partjára, hogy végezzünk önmagunkkal. Beléptünk a vízbe, amely mindjárt a folyam partján mellig ért. Egyszerre durranást hallok és látam, a mint a víz áradata magával ragadta Lehart. Erre én is revolveremet fejémhez irányítottam. Amikor azonban a fegyvert el akartam sütni, ez

csütörtököt mondott. Akkor magamra eszmélve, végzetes szándékomat mégis abba hagytam, valahogy kikászolódtam a vízből és hazajöttem.

A halál torkából megmenekült embert levették és ágyba fektették.

A rendőrség, ahol bejelentették Lehr öngyilkosságát, megállapította az öngyilkosság előzményét és okát. Az Union-bank egyik igazgatója Neumann, tudvalevőleg nagy deviza- és értékpapírpekulációt effektuált az utóbbi időben és e tranzakció közben berántotta a Kolber & Lehr céget is, amelynek négyszázmillió koronával maradt adósa. Azonfelül ugyancsak az Unionbank egy másik igazgatója, Sussin is nagyobb összeggel tartozik a cégnek, amely összeget még csak nem is remélhetik visszakapni. Ez a hilitástalan helyzet éppen az utolsó napokban tudódott ki. A veszteségek fölötti elkésereedés érlelte meg a két emberben az öngyilkosságot.

A bécsi tőzsdén nagy feltűnést keltett az eset, minthogy a bankot a legszolidabbak egyikének ismerték, tulajdonosai pedig a legmegbízhatóbb börzslátogatók voltak.

Mire fordították az ötmilliárd budgetfölsleget

Misztikus fordulat az üzletbárszerződések ügyében. A mai minisztertanács

(Bucuresti-Bukarest, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány tagjai, de különösen Tancred Constantinescu és Bratianu Vintila miniszterek már hosszú hetek óta a szó szoros értelmében azzal hitegetik az ország kereskedőit, hogy „még ma, vagy holnap“ szabályrendelet, vagy dekrétum törvény alakjában rendezni fogják az üzletbárszerződések elsőrendű fontossággal bíró kérdését. Bratianu Vintila kétszer is megígerte, hogy fogadni fogja a kereskedők monstrekülönösét, az elsőszben azonban történetesen nem volt hivatalában, másodsor pedig megüzente titkárával, hogy az üzletbárszerződések meghosszabbításának kérdése fölött a hétfői minisztertanács fog dönteni.

A hétfői nap újabb kellemetlen meglepetést hozott a kereskedőknek. Bratianu Jonel floricaí birtokán gyengélkedett és így a minisztertanács nem tartotta meg ülését. Időközben egy utcai tüntetés során, a kereskedők össze is csaptak a háztulajdonosokkal, mire újból határozott ígéretet kaptak arra, hogy a bárszerződések kérdését a szerdai minisztertanács végelegesen rendezni fogja. Az újabb értesítés hatása alatt ma a kora reggeli órákban a kereskedők és háztulajdonosok százaí lepték el a belügyminisztérium épülete előtti teret és a szomszédos utcákat, ahol nagy katonai és rendőrsztagok tartották fenn a rendet. A tömeg a legnagyobb rendben várakozott a minisztertanácsí ülés végére, amikor is elsőnek Tatarescu miniszter hagyta el a belügyminisztérium épületét.

Tatarescu minisztert azonnal körülvették a bír-

lapírók és a kérdések özönével árasztották el. A miniszterelnök a körülállók legnagyobb konsternációjára kijelentette, hogy a minisztertanács ülésén egyáltalán szóba sem került az üzletbárszerződések ügye.

— Ez a kérdés — mondotta a miniszter — nem is szerepelt a minisztertanács napirendjén.

Tatarescu miniszter ezután a hírlapírók kérdéseire elmondotta, hogy a minisztertanács mai ülése csupán Bratianu Vintila pénzügyminiszternek ama bejelentésével foglalkozott, hogy az elmúlt évi költségvetés után négymilliárd kilencszázmillió lej fölösleg mutatkozott, amely összeget a következőképen osztották fel:

A hadsereg 815 millió rendkívüli hitelt kapott. Az utak karbantartására és új utak építésére 150 millió, a CFR anyagbeszerzésére 365 millió, alapépítményeire 200 millió lej hitelt folyósítottak. A közoktatásügyi tárca 200 millió, a mezőgazdasági kamarák központja 90 millió lej rendkívüli hitelt kapott. Szenátusi építkezésre 10 millió lej folyósítanak. A szépművészetiügyi minisztérium 50 millió, a közmunkaügyi minisztérium pedig 15 millió lej hitelt kap.

A bukaresti ellenzéki sajtó élesen kommentálta Tatarescu miniszter kijelentéseit és egyöntetűen megállapítja, hogy a minisztertanácsban valószínűleg döntöttek az üzletbárszerződések kérdéséről, de a miniszterek alig ha nem utasítást kaptak arra, a határozatot egyelőre titokban tartásák.

gyében

a kolozsvári rendvállomását, mert azt tagjait bekeveri ez zeten.

az ügyészség folyvének az aktákkal

Dr. Bianu s. k. vezérfelügyelő

a rendőrség nyi kötelességünknek a nyilatkozat semink állításával. Mi zsebmetsző és a két gisztráltak, azt azon- tunk, hogy a letar- megfelelő a valóság- ögeztük, hogy a val- hangzanak.

nt már első cikkünk- yészség előtt van, t fog deríteni erre a letartóztatotton- és bűnösök is, ugy- uk is el fog járni.

ábla alnokot

masa kell, hogy legyen ir igazott bátyja kér- hallott az asszonyról s hiszi azokat, mert ténnyekkel szolgáltak.

e revolverét s magán- lába, hogy felelősségre egyzó azonban nagy tasította a hivatalno- s a két férfi össze- A dulakodás közben revolverét és olyan sze- ső mellébe, hogy az

gyilkos hivatalnokot, mtteberével. egy- lt azonban megfele- azt mondotta, hogy a dulásban követte el. állapotban. Felelbezés elé került az ügy- réde.

délelőtt tartott. A seu főügyész mondott vádlott beszámítható- véd lélektani okokat olni védené ártatlan- t órákor hozta meg a helybenhagyta. a börtönbüntetését.

az elített Constantin et kihirdetésekör han- az ügyész, mint az

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
sajnálja az utat SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermét,
asztalok furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.
Kötött harisnya min- 25
den színben lei
Flohr-harisnya minden 53
színben lei
Muszlin harisnya divat- 69
színben lei
Cérna-muszlin minden 98
színben lei
Selyemfátyol harisnyák 125
minden színben lei
BLATT
FÖTER 13
Divatkoztyúkben és köcsfátárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nél kaphatók!

Az örök per

Karinthy Frigyes, a modern magyar irodalom talán legkiválóbb élő íróját igen nagy megtiszteltetés érte. A szellem történelem legfőbb pesti porkolábjára a vádlottak padjára ültette, mert egyik novellájában állítólag a közszemérmét és a vallást sértette meg. Ez a vád nem mai keletű és körülbelül a szellemi élet minden nagy reprezentánsát illették vele. A gondolatnak a gondolatlanság örök ellensége volt mindig s azok, akik értelmükkel nem tudták és nem tudják felérni, hogy a gondolat nem respektálja a társadalmat, a polgári morál szűk, a közönséges emberek, főleg pedig ügyészek számára megszabott határait, csak dühvel és elkeseredéssel tudnak tekinteni a szabadon, korlátok és tekintetek nélkül szárnyaló elmére. Caliban dübe ez, a dogmák mámorától megrészegedett filisztersége, melynek egyik legjellemzőbb vonása, hogy a maga hazugságait örökérvényűnek tartja, a világot megmerevedett, bürokratikus fénynek látja, mely az ő konok szabályai szerint mozog keserű levében. Ez a filiszterium irtózik attól, hogy tükröt tartsanak sivar lelke elé, melyet évezredek mohája és pora fed be.

Amióta hatalmi terror van a világon, mindent és mindenkor ellensége volt azoknak a gondolatoknak, melyek jövedelmező igazságait kétségbe vonták. Mikor Galilei kimondotta híres tételét, hogy a föld gömbölyű és mozog, az egyház kényszerítette állítása visszavonására. Giordano Brunót, a modern szabadgondolkodás egyik őst, halálba kergette a hatalom. Hasonló sors érte a nagy filozófust, Spinozát is, akit a türelmetlenség szelleme kiközösített.

Voltaire, az enciklopedisták, de ezeket megelőzőleg Bacon, az angol filozófus sokat romboltak le a tudatlanság bástyáiból. Azonban a francia forradalom bukása után, a „polgári szabadság” világában is tovább érvényesült az inkvizíciók szelleme, ha enyhébb formában is. A butaság örök és kiapadhatatlan, mint a tenger. Minden jel arra vall, hogy az emberiség legerősebben tévedéseibe ragaszkodik. Valószínűleg azért, mert emésztése zavartalanságát többre becsüli minden igazságnál. Csak az emésztés mámorával magyarázható meg, hogy az emberek nem szeretik, ha mennyei lelketük és eredendő korlátosságuk vizeit a szemlélet reflektora zavarja fel. Flaubert, a nagy francia író pedig ezt tette.

A művészet legmagasabb eszközeivel egy regényt írt, a világirodalom egyik legnagyobb regényét „Bovary asszony” címen. Éles vonásokkal rajzolta meg ebben a regényében a második excelszarság romlott milióját, a vidéki társadalom hazug arculatát, minden idők legundokabb alakját, a Homais urát, aki a vallási szolamok helyett a tudományos „felvilágosodottság” bornirt jelszavaival szédíti embertársait és hazudja teli sivar életét. Flaubert nem kerülte el igazmondásának, szinte isteni objektivitással megírt regényének konzekvenciáit: a császarság ügyésze, arra való hivatkozással, hogy mevü „erkölcstelen” vádat emelt ellene. Nem csoda: Az ő saját becses lelki habitusa is meg volt rajzolva ebben a regényben, — azé az álszenteskedő, aki kifelé az egyedül üdvözítő polgári morált prédikálja, mialatt a suba alatt, a pénz és hatalom függönye mögött vigan üzi kisedet játékait.

A szellem nem tűri a hazugságokat. A hazugságokra azoknak van szükségük, akik — mint Goethe mondja — csak akkor érzik jól magukat, ha a tömegek számára készült igazságokat beléjük pofozzák. Egész sorozatát ismerjük a mult században lezajlott szenzációs irodalmi pöröknek. Zola a „Germinal”, Oscar Wilde a „Dorian Gray arcképe” és költeményei, Baudelaire a „Fleurs du Mal” (A gonoszság virágai) miatt állott a bíróság előtt. Örök szégyene ez az emberi szellem porkolábjainak.

Karinthy Frigyes tehát fölöttébb diszes társaságba került. Nem csoda: maró szatírája csak kellemetlen lehet azoknak, akik a maguk örökérvényűnek hitt igazságait csak börtönrel tudják megvédelmezni. Mindegy: a szellem örök, az ügyészek mulandók. Ez az utóbbi az egyetlen vigasztaló motívum az egészben. (s. l.)

Létrejön a görög-jugoszláv szövetségi szerződés

London, április 1. A londoni „Times” Athénből azt a hírt közli, hogy athéni hivatalos körökben valószínűnek tartják, hogy a görög miniszterelnök a Jugoszláviával kötendő szövetségi szerződés aláírása után május első felében Belgrádba utazik. Athénből megerősítik azt a hírt, hogy Görögország hajlandó Romániával is hasonló szövetségre lépni.

Halálos salvarsan-mérgezések a fővárosban

A kamarában is interpelláltak a hamisított salvarsan ügyében.

Függelék a hullatörvényhez

(Bucuresti-Bukarest, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti rendőrséget két nap óta egymindenizzében rendkívüli közegészségügyi botrány foglalkoztatja, amely eddig már két emberáldozatot követelt. A bukaresti gyógyszer-tárak egynemelyikébe ugyanis eddig még ki nem derített uton hamis neosalvarsan ampullákat hoztak forgalomba. A hamis neosalvarsan-beoltások következtében tegnapelőtt egy örnagy és egy magánhivatalnok óriási kínok között meghalt, több beteget pedig a legsúlyosabb állapotban szállítottakbe a különböző kórházakba.

Ez a súlyos és gyalázatos visszaélés óriási felháborodást váltott ki a főváros lakossága körében s a legpéldásabb megbüntetését követelik azoknak, akik néhány lej haszonért a gyilkosságok erre a szörnyű fajtájára vetemedtek.

Ez az ügy egyébként a kamara mai ülésén is szóba került, ahol Grigore Julian képviselő terjesztett be interpellációt és követelte, hogy a gyógyszerárúsítás fölött a lehető legmesszebbmenő ellenőrzés gyakoroltassék.

Saveanu közegészségügyi miniszter azonnal válaszolt az interpellációra s kijelentette, hogy az állam hivatalból fog gondoskodni a neosal-

varsan beszerzéséről és a gyógytárak közötti szétosztásáról.

Mircea képviselő dr. Bordea közegészségügyi vezérfelügyelő visszaélése ügyében interpellált. Ezután az ülést öt percre felfüggesztették. Az ülés újbóli megnyitása után Averescu tábornok, aki a kamara tegnapi ülésén nem jelent meg, csatlakozott pártja nevében a királynak mielőbbi gyógyulást kívánó parlamenti átiratához. Az ülés folytatását az éjjeli ülésre halasztották.

A szenátus ülésén Irilescu szenátor tiltakozott az ellen, hogy a szenátus tegnapi ülésén a dési választás ügyét tárgyalta, holott ez a kérdés nem szerepelt a napirend pontjai között.

A szenátus ezután a bonctani intézetek hullával való ellátásáról szóló javaslat tárgyalásához kezdett hozzá. Popovici liberális szenátor egy függelékét kívánt a javaslathoz hozzátoldani, amely úgy szól, hogy ha a zsidó hitközségek nem gondoskodnak elegendő zsidó hulláról, úgy a zsidó halgatókat tiltásuk el a boncolástól. Hasnas (liberális) a függelék ellen szólalt fel, a szenátus azonban a törvényt a Popovici által benyújtott függelékkel együtt fogadta el.

Karinthy Frigyes a vádlottak padján

Érdekes irodalmi pör Budapesten

(Budapest, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rendkívül érdekes irodalmi pört tárgyalt ma a budapesti törvényszék. Karinthy Frigyes, a kiváló író ellen egy, az „Est” című lapba „Fekete mise” címen írt novellája miatt indított eljárást a tulbuzgó budapesti ügyészség, azzal vádolva Karinthyt, hogy novellájával fajtalanosságot követett el és a római katolikus egyház vallási tiszteletének tárgyát, a szentmisét gyalázta meg, amivel közbotránnyt okozott. Az inkriminált írásmű egyetemes tartalma — a vádirat szerint — a szentmise szertartását fajtalan jelenetek között parodizálja.

A tárgyalás folyamán Magoss Kálmán ügyészségi alelnök zárt tárgyalást kért, amit a törvényszék elutasított.

Az elnök kérdésére, hogy bűnösnek érzi-e magát, Karinthy erélyesen válaszolt:

— Nem érzem magamat bűnösnek. Legfeljebb azért hibáztatom magamat — jegyzi meg szarkazmussal — hogy nem sikerült olyan világosan kifejeztem azt, amit mondani

akartam, hogy mindenki megértse. Novellámban a szatanikus, démonikus, erotikus stílust akartam neveltségessé tenni.

A tárgyalás legérdekesebb mozzanata Herceg Ferencnek, a konzervatív érületű írónak szakértőként való megidézése, illetőleg vallomástétele volt. Herceg Ferenc az elnök kérdésére kijelentette, hogy Karinthy minden sorának irodalmi értéke van, amit a külföldön is elismernek.

— Tapintatlannak találom — mondotta a bíróság felé fordulva, — hogy Karinthy most írta meg azt a novellát, amikor vallási kérdésekben nagyon érzékenyek az emberek. De ezzel szemben hangsúlyoznom kell, hogy Karinthy védekezését alappal bírónak találom.

A bíróság rövid tanácskozás után meghozta ítéletét, mely szerint Karinthyt felmenti a szemérem elleni vétség vádjá alól, de vallásellenes vétségben bűnösnek találja és ezért nyolc napi elzárásra ítéli. Ugy Karinthy, mint az ügyész felebezték az ítélet ellen.

Rendelet „a zsidó dogmatikus légbeli vezetékek” ellen

A nagyváradi posta és távirati felügyelőség különös intézkedése az erevek leszakítására

(Oradea Mare-Nagyvárad, április 1. Az Uj Kelet munkatársától.) A nagyváradi posta- és távirat-inspektorátus működési körébe újabban nemcsak a telefon- és táviróhálózatok tartoznak, hanem a kitűnő intézmény vezetői ráterelték figyelmüket egy olyan kérdésre, mely eddig legfeljebb a zsidó vallásos köröket foglalkoztatta. A nagyváradi posta- és távirat-inspektorátus felügyeleti körét ugyanis kiterjesztette egy speciális zsidó intézményre is, amelynek a táviróhoz és telefonhoz mindössze annyi közülük van, hogy két hosszú rudat drót vagy spárta köt össze. És így bizonyos titkos és érthetetlen vezetékhez hasonlít. Hogy félreértés ne legyen, „az erevekről” van szó, a gólusznak erről a speciális termékéről, amellyel falvakat és városokat zárt udvarra, vagy bekerített helynek lehet minősíteni.

Régi zsidó szokás szerint ugyanis a községek közül kivezető utcánál szimbolikus kerítéseket létesítenek, olyan formán, hogy a legszélső házban a magasban két rud között egy fonalat, vagy drótot feszítenek ki. Ugyanígy szimbolizálja a zsidó udvarának kerítését is, ha például a háza előtt nyitott térség van. Ezt hívják zsidóul: erev-nek s ennek az a jelentősége, hogy zárt helyen, tehát erében belül szombaton is lehet zsebkendőt, imakönyvet stb. maguknál hordani. Azok a falvak és városok, ahol a chaszid zsidóság lakik, szigorúan öröködi az erev sértetlenségére és ezáltal a szombat megfelelő megtartására. Most ezt az erevet vonta működési köre alá a nagyváradi posta- és táviratfelügyelőség. Természetesen a hivatalos terminológiájában „Linie aeriene dogmatica erreesti”-nek nevezték el az ereveket és szigorú rendelet ment, hogy mindazok a „dogmatikus zsidó levegőbeli vezetékek”, melyek

a telefontörökök felül húzódnak el, azonnal leszakítandók.

Ténylegesen az erevet annak idején a telefontörök felé jóval magasabban húzták meg és pedig hatóság utasításra, amely kifejezetten azt kívánta, hogy ezek a titokzatos vallásos jellegű vezetékek épen a telefon fölött húzódnak el, jöllehet éppolyan ártatlanok, akár fölötté vannak, akár alatta. De mert eddig fölötté volt, most tehát alatta kell legyen és mert a rendeleteket szigorúan szokták végrehajtani, különösen, ha egyben „titokzatos” zsidó intézményről van szó, igen sok helyen, tekintet nélkül arra, hogy ezek az ártatlan spárta, vagy drótkerítések hol vannak, — egyszerűen a csendőrség leszakította őket.

Különösen nagy elkeseredést okozott ez a rendelkezés Máramarosban, ahol a Zsidó Nemzeti Szövetség központi kiküldöttjének intervenciójára dr. Mihali Gábor prefektus azonnal intézkedett, hogy a rendelet végrehajtását függeszék fel.

Tény az hogy ez a hivatalos felvonulás egy teljesen ártatlan és csak vallási jellegű intézmény ellen, mely megdöbbenést váltott ki annál is inkább, mert a legkisebb jóakarattal, — amennyiben szükség volna rá — ezt a kérdést úgy lehet rendezni, hogy senkinek vallásos érületét vele meg ne zavarják és telefon és táviró forgalmunk se legyen ezáltal annak a súlyos veszélynek kitéve, amelyet a nagyváradi felügyelőségnek az ereveknek imputálnak. A szigorúan vallásos életet élő zsidóknak jelentős kérdése az „erev” és így feltétlenül szükséges, hogy ezt minden komoly ok nélkül kiadóff intézkedést illetékes helyen revízió alá vegyék.

Április 1-től május 1-ig országos sékelakció

Az Uj

Szerke
Felelős
Előfizet

Az Uj

A

remélte
az igaCsü
5685
1925belső
rakjuk
azt a
és gö
amit
lelkünjelentil
történe
ahol el
tudós
köreibedonk
cselló,
amelye
tek, sz
meger
a pály
börönd
1730-lsok u
lentik
Petres
tárgya
volt v
misszió
kimerü
bovice
ez ügy
datu v
azt a
kordát
és a m
követk
a felté
különö
megyel
a felté
katolic
pont, r
mindac
ket nePrágát
gyalta
kénke
letet.
kénke
közülö
büntetkig. U
and T
dolog,
telefon
nagyob
táján u
szerepe
fele va
saság
lalkozá
és vag
amely
vállalko
igy, ily
ézmény

**rosban
ügyében.**

gyógytárak közötti

tea közegészségügyi
nyében interpellált.
függesztették. Az
Averescu tábornok,
nem jelent meg,
királynak mielőbbi
nti átiratához. Az
re halasztották.
szenátor tiltako-
s tegnap ülésén a
t, holott ez a kér-
pontjai között.

tanai intézetek hul-
vaslat tárgyalásá-
liberális szenátor
slathoz hozzátol-
ha a zsidó hitköz-
gendő zsidó hullá-
tiltsák el a bonco-
ggelék ellen szó-
a törvényt a Po-
lékkel együtt fo-

adján

gértse. Novellám-
erotikus stílus

mozzanata Herceg
tiletű írónak szak-
letőleg vallomás-
elnök kérdésére
minden sorának
a külföldön is el-

n — mondotta a
gy Karinthy most
kor vallási kérdé-
az emberek. De
nom kell, hogy
bíróknak találom.
ás után meghozta
nthyt felmenti a
a alól, de vallás-
talítja és ezért
y Karinthy, mint
ellen.

**tek" ellen
kedése**

ak el, azonnal le-

idején a telefon-
k meg éspedig ha-
erten azt kívánta,
jellegű vezetékek
el, jellehet épolyan
kár alatta. De mert
latta kell legyen
an szokták végre-
tokzatos" zsidó in-
nyen, tekintet nél-
spárga, vagy drót-
űen a csendőrség

okozott ez a ren-
sidó Nemzeti Szö-
intervenciójára dr.
ntézkedett, hogy a
fel.

felvonulás egy
jellegű intézmény
t ki annál is in-
l, — amennyiben
ést úgy lehet ren-
zületét vele meg-
forgalmunk se le-
eszélynek kitéve,
gnél az ereveknek
életet élő zsidó-
és így feltét-
komoly ok nél-
helyen revízió alá

HIREK

**Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bansági zsidó
ság napilapja**
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő-
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre
240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás
megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

A földi paradicsom, vagyis a proféták által
remélt általános béke, az emberi boldogság és
az igazi testvériség korszaka csak akkor fog
földerülni, ha az emberiség
Izrael népének istenhitéhez
fog megtérni.

Csütörtök
5685 Niszán 8
1925 április 2

Ernest Renan

Ne vegyük könnyűnek azt,
ami nehéz, ne vegyük a na-
gyot kicsinynek és ne hig-
yük, hogy elég, ha a külső
gólusból kikészülünk. —

Mindennél fontosabb, hogy
belső góluszunkból tisztuljunk meg: hogy le-
rakjuk a vándorlás porát és mocsokját, mind-
azt a homályt és kirívót, mindazt a formátlant
és görbét, fonákot és szétszegteltent és érzékit,
amit a kétségbeesés generációi bedobtak a
lelkünkbe.

Martin Buber

— **Georg Brandes Bécsben.** Berlinből
jelentik: Georg Brandes, a világhírű irodalom-
történész és kritikus április elején Bécsbe érkezik,
ahol előadást tart a zsidó kérdéstről. A nagyírű
tudós előadása iránt Bécs művészi és tudományos
köreiből nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **Elpusztult a világ leghíresebb gon-
donkája.** Londonból jelentik: Az a híres Guaneri-
cselló, amely Charmiavszki tulajdonában van és
amelyet a szakértők kétezer font sterlingre becül-
tek, szombaton este London egyik vasútállomásán
megsemmisült. Podgyásszal együtt tolókoosin vitték
a pályaudvaron vastag faládjában, mikor több nehéz
bőrönd rázuhant és összetört. A híres gordonka
1730-ban készült.

— **A vatikánál megszakadt tárgyalá-
sok újból előtérbe jutottak.** Bukarestből je-
lentik: Kormánykörökben az a meggyőződés, hogy
Petrescu vatikáni követ személye nem alkalmas a
tárgyalások sikeres lefolytatására s ezért újra Banu
volt vallásügyi minisztert szeretnék látni ebben a
misszióban. Banu azonban kitért a megbízatás elől,
kimerülésére hivatkozva. A kormány most P. Gar-
boviceanu kamarai alelnököt akarja kiküldeni, ki
ez ügyben már folytatott is megbeszéléseket Lepa-
datu vallásügyi miniszterrel. A „Neamul Romanesc“
azt a megjegyzést fűzi ehhez a hírhez, hogy a kon-
kordátum-tárgyalások Csernoch magyar hercegprimás
és a magyarországi parlamenti csoport közbelépése
következtében akadtak meg. A tárgyalások azokon
a feltételeken akadtak meg, amelyeket a kormány
különösen a püspökök kinevezéséhez és az egyhá-
zmegek kikerekítésének kérdésében állított. Ezeket
a feltételeket Róma nem tudta összeegyeztetni a
katolicizmus egyetemes szempontjából: s ez az a
pont, melyen túl a tárgyalások nem fognak jutni
mindaddig, míg a kormány a kívánt engedménye-
ket nem teszi meg.

— **Kémkedésért elítélt orosz alattvalók.**
Prágából jelentik: Több mint egy hétig tár-
gyalta a prágai büntetőbíróóság 10 orosz alattvaló
kémkedési perét, amelyben ma kihírdették az íté-
letet. A vádlottak Szovjetoroszország részére való
kémkedéssel voltak vádolva. Háromat felmentett
közülük, hetet pedig 1—10 évig terjedő börtön-
büntetésre ítélte a prágai törvényszék.

— **Heti tizenöt dollártól az elnöki szé-
kig.** Uj elnököt választott az American Telephone
and Telegraph Compagnie és ez nem jelentéktelen
dolog, még az amerikai életben sem, mert ez a
telefon-vállalat egyike az Egyesült-Államok leg-
nagyobb intézményeinek, amelynek heti fizetési lis-
táján ugynevezett payroll-ján 340.000 ember neve
szerepel és több, mint 16 millió előfizetője és ügy-
fele van. Valóban ez a távbeszélő- és táviró tár-
saság Amerikának nemcsak legnagyobb vál-
lalkozása, hanem a leggazdagabb is, mert méreteiben
és vagyonában tulszárnyalja még az acéltrösztöt is,
amely ezek szerint Amerikának második nagy ipari
vállalkozása. Ötven esztendő alatt bontakozott ki
így, ilyen széduletesen nagy arányokban ez az in-
ézmény és bizony nagy dolog, hogy valaki ennek

Bíróság elé kerül Frohreich

Az orvosi vélemény szerint az apósgyilkos csak szimulálja az örültséget

(Budapest, április 1. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) Frohreich Ernőről, aki apósát, Egyedi
Arthurt megfojtotta, utóbbi időben számos lap-
közlemény azt adta hírül, hogy teljesen beszám-
lathatatlan örült. Megírták róla, hogy cellájá-
ban egészen apathikusán viselkedik és szörnyü-
viziók kinozzák.

Annál nagyobb szenációval hat tehát az a
hivatalos híradás, mely szerint a soproni ügyész-
ség vádiratában foglalt orvosszakértői vélemé-
nyek alapján Frohreich, bár bizonyos mértékig
degenerált, mégis sem gyilkossága előtt, sem
gyilkossága alatt nem volt ténylegesen elmebe-
tegy s így nyugodt lelkiismerettel bírái elé ál-
lítható. A törvényszéki orvosi véleményt Hudo-
vernig orvosprofesszor két törvényszéki orvos-
sal együtt és egybehangozón készítették el.

Az orvosi vélemény szerint Frohreich Ernő
szimulálja az örültséget.

az óriásüzemnek első nagy feje legyen. Ez a meg-
tiszteltetés, rang és méltósággal fölerő pozíció, ju-
tott most Walter S. Gifford-nak, egy alig negyven
esztendő embernek, aki azok közé a tipikus ame-
rikai karrierek közé tartozik, melyek már az Egye-
sült Államok földjén is elég ritkák. Gifford tizen-
kilenc esztendő volt, mikor a telefontársaság szol-
gálatába lépett, s az idősebb tisztviselők még ma
is emlékeznek rá, amikor huszonegy év előtt az
igénytelen külsejű Gifford, akit akkoriban minden-
ki csak Walt-nak szólított, tizenöt dollár heti fi-
zéssel elkezdte munkáját. A tizenöt dolláros heti
fizetési kishivatalnok minden összeköttetés, pro-
tektió és támogatás nélkül feldolgozta magát 340.000
ember főnökévé. Irigylésre méltó karrier ez, de két-
ségtelenül irigylésre méltó képességek is kellene-
k hozzá.

— **Halálozás.** Margitáról jelentik: A napokban
temették itt a zsidóság és a község keresztény la-
kosságának osztatlan nagy részvéte mellett Wein-
berger Józsefet, a legtekintélyesebb talnautudósok
egyikét. A hetvenöt éves aggastyán utolsó pillanatáig
eszméletlenül volt és halála előtt néhány órával meg-
áldotta fiát. Az asztalból, amelyen harminchárom
éven át virradatig tanulta naponta a szent ígétet,
készítették koporsójának fűdelét. Egy igaz, szent fia
népünknek szállott sirba vele.

— **Kémkedés miatt letartóztatott repü-
lőtiszt.** Belgrádból jelentik: a napokban egy
bolgár repülőgépet kényszerleszállást hajtott végre
jugoszláv területen. A gépet lefoglalták, a piló-
tákat, akik katonai akadémiai hallgatóknak
mondották magukat, internálták. A pilóták azt
áallították, hogy eltévesztették az irányt és
ezért szállottak le. A nyomozás megállapította,
hogy állításuk nem felelnek meg a valóságnak,
a két pilóta bolgár repülőtest, akik több fény-
képfelvételt készítettek jugoszláv erősítések-
ről és az irányt annál kevésbé téveszthették
el, mert az ominózus napon gyönyörű derült
idő volt. Ennélfogva a két tisztet kémkedés
miatt letartóztatták, a repülőgépet pedig elko-
bozták, miután a neuillyi békeszerződés értel-
mében Bulgária nem tarthat katonai repülőgépet.

— **Nagy érdeklődés a budapesti minta-
vásár iránt.** Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy
a budapesti kereskedelmi és iparkamara április
18—27-ike között rendezi meg az idei nemzet-
közi mintavásárt. A mintavásár iránt olyan nagy-
arányú érdeklődés nyilvánul meg, hogy a megjelölt
kiállítási terület kicsinek bizonyul és ezért a ka-
mara a szomszédos mezőgazdasági muzeum és a ka-
rocsolya-csarnok helyiségeit is igénybe fogja venni.
A szomszédos államok, ugyszintén Románia is 50
százalékos tarifa kedvezményt ad a mintavásárra
utazni szándékozóknak.

— **Leirer Amália gyilkosa agyonlőtte
magát?** Prágából jelentik: Märisch-Sternberg
községben — állítólag — letartóztatott Pötört,
Leirer Amália gyilkosát. Pötör kihallgatása al-
kalmával Schlesingernek mondotta magát. Ki-
hallgatása alkalmával egy örizetlen pillanatban
agyonlőtte magát. A hírt eddig még nem erő-
sítették meg. A Brünnben megjelenő „Lidove
Noviny“ azt a hírt teszi köze, hogy Pötört egy
Märisch-sternbergi szállodában felismerték. Fel-
ismerésekor a rendőrökre kezdett lövöldözni.
A rendőrök viszonozták a lövéseket és halálra
sebezték Pötört. A budapesti rendőrség szerint
az agyonlőtt egyén nem Pötör volt, hanem
egy rég körözött betörő.

Az ügyészi vádirat Frohreich Ernő harmincnyolc
éves evangélikus, nő, gyermekes, tettét előre meg-
fontolt szándékkal elkövetett emberölés büntetttével
vádolja, mert apósát, Egyedi Arthur hatvannyolc-
éves földbirtokost megfojtotta. A vádirat szerint az
előre elhatározottság tökéletesen bizonyítva van
azzal, hogy Frohreich szobájában cigarettázva várta
a kedvező pillanatot a gyilkosság elkövetésére.
Apósát hajnali három és négy óra között álmában
lepte meg, akihez hálóingben lopózkodott be.
Egyedi Arthurral előbb súlyosan dulakodott, ezt
bizonyítják a karcolások Egyedi mellén. Frohreich
gyilkossága melletti főbizonyítékul azt hozza fel
az ügyészi vádirat, hogy apósa előtt eltitkolta az
Egyedi-kastélyba való megérkezését, nyomasztó gaz-
dasági helyzetét és hogy apósával állandó civódás-
ban élt. Az ügyesség a főtárgyalásra huszonöt
tanut idézett be.

— **Sanielevici szenátor interpellációja
a focsani rombolások ügyében.** Bukarest-
ből jelentik: A focsani antiszemita rombolások
ügyében Sanielevici, kisenevi zsidó szenátor in-
terpellációt készült benyújtani a szenátushoz.
Sanielevici szenátor azonban Tatarescu minisz-
ter kérésére a interpelláció benyújtásától mind-
addig elállott, míg a hivatalos vizsgálat véget
nem ér, hogy Tatarescu miniszter azonnal vá-
laszolhasson az interpellációra.

— **A nagyiparosok a városi villamos-
művek bérbeadás mellett.** A nagyiparosok
és munkaadók kolozsvári szövetsége tegnap délután
értekezletet tartott, amelyen a városi villamosművek
bérbeadásának ügyét tárgyalták meg. Hosszas vita
után az értekezlet a villamosműveknek a Ganz-
Electrica-csoport részére való bérbeadása mellett
döntött. Az új befektetések költségének felosztását
azonban a tervbevevett négy év helyett tíz évre ki-
vánja megállapítani. Az értekezlet határozatát írás-
ban fogja a szövetség a városi tanácshoz juttatni.

— **Rablók a seprősi adóhivatalban.** Arad-
ról jelentik: Tegnap délelőtt jelentették az
aradi pénzügyigazgatóságnak, hogy a seprősi
adóhivatal pénztárát kirabolták. A tettesek éjjél
körül hatoltak be álkulccsal az adóhivatal
irodahelyiségébe, a kis Wertheim-pénztárt a
magukkal hozott rudakra és kötelekre fektették,
azután kivitték a pénztár helyiségéből. A tet-
tesek azonban alig jutottak három lépésre az
épülettől, megzavarhatták őket, mert a pénz-
szekrényt a földre dobták, mellette hagyva a
köteleket és rudakat is és elmenekültek. A
pénzügyigazgatósághoz érkezett jelentés alapján,
Sárossy Károly adókerületi ellenőr szállt ki a
helyszínre. A rablás tényleges kereszttulvitelével
sem érte volna az államot jelentékeny kár,
mivel a pénztárban mindössze 625 lej volt.

— **Ötvenszázalékos lesz a CFR tarifa-
emelése.** Bukarestből jelentik: Megemlékez-
tünk már arról, hogy a CFR. vezérigazgató-
sága újabb tarifacsalást akar életbeléptetni.
Az eredeti terv az volt, hogy az emelés ja-
nuár 1-én fog bekövetkezni, de a gazdasági
körök akciót kezdeményeztek, melynek ered-
ményeképpen a vezérigazgatóság elhalasztotta
az emelést. Ezzel kapcsolatosan a CFR. tervbe-
vette az áruszállítási díjzabás újabb csoportosí-
tását, hogy az eddigi ellentéteket kiküszö-
bölje. Ugylátszik ez az új csoportosítás nem
fog megtörténni, mert a vezérigazgatóságtól
nyert értesülésünk szerint a tarifacsalás, mely
kiterjed személy-, áru- és podgyászszállításra,
az érvényben lévő tarifa alapján ötvenszázalék-
kal lesz felemelve, még pedig május hó else-
jével. A CFR.-nek ez az újabb tarifacsalása
— el lehetünk rá készülvé — újabb drágulási
folyamatot fog előidézni, de nem bizonyos, hogy
a CFR.-nek is meghozná a kívánt eredményt,
mert a nagy díjzabás mellett mindenki redu-
kálni fogja ugy a szállítási, mint utazási
igényét.

* **A n. é. közönség** tudomására hozzuk,
hogy április 1-től kezdődőleg a városi plakátki-
ragasztási irodát a román sajtószindikátus vette át,
Piata Unirii 29. szám I. emelet (Bánffy-palota).
Hivatalos órák d. e. 9—12-ig d. u. 3—6-ig, ün-
nepnapok kivételével.

* **Oradea-Maren** hirdetéseket, előfizetése-
ket felvesz és reklamációkat elintézt az Uj Kelet
nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ézredévi
emlék-tér) Parcel Eminescu 2. sz. (Ernyőzlet).

KÖZGAZDASÁG

Hathónapos vámhitel Magyarországon

Romániában még szabadraktárak sincsenek

(Cluj-Kolozsvár, április 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Olyan a kereskedelem egy modern állam életében mint a lokomotívna a hajtó erő. Minél nagyobb a teljesítőképesség, minél egyenletesebb a működés, annál biztosabban végzi feladatát. A nyugati államok kormányai, de részben keleten is, már régen rájöttek erre az egyszerű igazságra és éppen ezért minden lehetőséget megragadnak ahhoz, hogy minél jobban elősegítsék a kereskedelem bekapcsolódását az állam gazdasági életébe.

Néhányszavas budapesti távirat arról számol be, hogy a magyar pénzügyminiszter április elsejétől kezdve az eddigi kéthónapos vámhitelt hat hónapra terjesztette ki. Ez a miniszteri intézkedés azt jelenti, hogy bármelyik kis, vagy nagykereskedő, ugyancsak más importáló cég minimális kamattal hathónapos hitelt élvez az államtól anélkül, hogy az illető kereskedő, vagy cég hitelképességét mérlegelés alá vennék. Ha az importált áru beérkezik az országba, az illetékes vámhivatal elvárja az árut és a fizetendő vámdíjjal megterheli a címzett számláját, az árut pedig minden további különösebb eljárás nélkül kiadja. A címzett viszont köteles a vámdíjat, az esedékes kamatokkal együtt hat hónapon belül kifizetni.

¶ Vámfelügyelők konferenciája. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter április 6-ára Bukarestbe rendelte konferenciára az összes romániai vámfelügyelőket. A konferencia összefüggésben van az új behozatali vámsoportositással.

¶ Negyven százalék a minimális kényszerigezési kvóta Magyarországon. Budapestről jelentik: Az igazságügyminiszter 40 százalékban állapította meg a kényszerigezési kvótát Ausztria után ezúttal Magyarországon igyekezett rendeletileg szabályozni a hitelezők védelmét.

¶ A temesvári Leszámitoló Bank közgyűlése. Szombaton tartotta meg XIX. évi rendes közgyűlését a Leszámitoló Bank Részvénytársaság a részvényesek élénk érdeklődése mellett. A közgyűlésen Blasian Victor igazgatósági elnök elnökölt. Az igazgatóság jelentését Kubicek Oszkár vezérigazgató terjesztette elő. A jelentésből kitűnik, hogy az intézet betétállománya nagy emelkedést ért el és az intézet érdekkörébe tartozó Lánggyár Rt. ugyancsak kedvező eredménnyel dolgozott, mert részvényeseinek netto 25 százalék osztalékot fizet. Erdekeltséget vállalt az intézet a Leda Vegyipari Gyár Rt.-nál. Hangsúlyozta a jelentés, hogy az elért eredmény magasabb osztalék kifizetését is lehetővé teszi, de arra való tekintettel, hogy az intézet alaptőkéjét 1925-ben ötmillióról tízmillióra emelte és az új részvényeket névértékben bocsátotta a régi részvényesek rendelkezésére, a tavalyi osztalék fentartására tesz javaslatot. A felügyelőbizottság jelentését

A magyar pénzügyminiszter ezzel a hathónapos hitelnyújtással a kereskedők helyzetét akarja megkönnyíteni és ezzel is hozzá akar járulni ahhoz, hogy a magyar kereskedelem, amely az utóbbi időben a gazdasági pangás folytán válsággal küzd, minél előbb reorganizálódjon. Természetesen ez a hathónapos vámhitel csupán egyike azoknak a sok intézkedéseknek, amelyek egymás után történnek a kereskedelem érdekében.

A román kormány ezzel szemben az ugyancsak súlyos válsággal küzdő román kereskedelem érdekében még ezideig alig tett valamit. Szinte az a látszat, hogy ez a mostoha bánásmód a kereskedelem megfajlására törekszik. Hogy milyen cél érdekében történik a kormánykörök részéről minduntalan megnyilvánuló kereskedelemellenes magatartás — homály fedi. Tény azonban, míg máshol — nemcsak Magyarországon, hanem a többi nyugati államokban is — vámhitelt élveznek a kereskedők és a vámszabadraktárak intézménye, már régen megvalósult — nálunk még a kezdeményezés stádiumában van a vámszabadraktárak felállításának kérdése, a vámdíjak hiteléről pedig még csak szó sem esik.

Popovici Virgil kereskedelmi felügyelő terjesztette elő, majd a közgyűlés elfogadta az igazgatóság javaslatát a nyereség felosztására nézve. Ennek alapján a közgyűlés elhatározta a 26 százaléknak megfelelő osztalék kifizetését. Az igazgatósági tagok egyhangú megválasztása után a közgyűlés köszönetet mondott a vezérigazgatónak és az intézet összes tisztviselőinek az elmúlt év folyamán elért eredményekért.

A mai valutapiac

A mai napon tovább szilárdult a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák shilling 30.75—30.95, magyar korona 330—335, cseh korona 6.48—6.52, francia frank 11.50—11.60, svájci frank 42.40—42.50, dollár 218.00—220.00, angol font 1048—1052, olasz lira 9.05—9.10.

Devizapiac április 1-én:

Bukarest. Devizák: Páris 11.60, Berlin —, London 1050, Newyork 219.50, Róma 910.00, Zürich 42.50, Bécs 31.10, Prága 6.50.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 12343—12343, Amsterdam 20650—20650, Newyork 518.62—518.62, London 2477.00—2477.00, Páris 2735.00—2735.00, Milánó 2140.00—2140.00, Prága 1536.25—1536.25, Budapest 72.00—72.00, Belgrád 835.00—835.00, Bukarest 240.00—240.00, Varsó 100.00—100.00, Bécs 73.05—73.05.

Párisi tőzsde: Bukarest 8.80.

SPORT

Az intézőbizottság ülése

Az intézőbizottság tegnap esti rendes ülésén tudomásul vették az Academia azon bejelentését, hogy vasárnap hivatalos akadályozása miatt nem tarthatja meg mérkőzését az Universitate-vel. A KAC megövtá a KMTE-vel szemben elvesztett mérkőzését azon a címen, hogy a munkáscsapat igazolatlan játékosokat szerepeltetett. A vizsgálatot bevezették. A bizottság elrendelte, hogy a vasárnapról elmaradt a KMTE—KKASE mérkőzést ma, csütörtökön délután játsszák le.

A kerület válogatott mérkőzéseinek összeállítása nagy gondot ad az intézőbizottságnak. Csernovitz átiratot intézett a szövetséghez, amelyben bejelenti, hogy feltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy a tavalyi itten lejátszott mérkőzés revánsát még a tavaszi szezonban Csernovitzban lebonyolítsák. A terminus megállapítása végett az ügyet kiadták Popescu szövetségi kapitánynak.

Tudvalevőleg e hó 26-ra van kitűzve Bukarest—Kolozsvár válogatott mérkőzés. Ugyanezen a napon Nagyszeben is mérkőzni óhajt Kolozsvár válogatottjával. Elhatározták, hogy eleget tesznek Nagyszeben kívánságának és oda is elküldenek egy csapatot. Ezen a napon tehát két válogatottunk fog mérkőzni, egyik Nagyszebenben és egyik a fővárosban. Ezen a napon lesz az első román—bolgár válogatott mérkőzés is Szófiában.

A bajnokság utolsóelőtti fordulója. A kolozsvári kerületben a bajnokság a befejezéshez közeledik. Vasárnap az utolsóelőtti forduló zajlik és ennek keretében igen érdekes küzdelmek lesznek. A CFR-pályán a Haggibbor a Victoriával, utána pedig a KAC a KKSE-vel játszik. A helyezések kérdésénél nagyon sokat számítanak ezek a mérkőzések. A sétatéri pályán csak egy mérkőzést tartanak meg, a CFR—KMTE mérkőzést. Az Universitate—Akademia meccs, amint azt fentebb is írjuk, elmarad.

Nurmi súlyos operáción ment keresztül. Nurmit péntekről szombatra virradó éjszaka rendkívül súlyos és már-már végző veszedelemmel fenyegetőbb vakbélgyulladás miatt meg kellett operálni. Az operációt Newyork legjobb sebészei hajtották végre, de a sikert ez még nem biztosította. A rendkívül elhanyagolt baj operációja olyan súlyos bonyodalmakat idézett elő, hogy az orvosok véleménye szerint Nurmi minden idők legjobb futója nem versenyezhet többé.

Budapest vasárnapi programja. Budapestén vasárnap a következő bajnoki mérkőzések lesznek: MTK—Törekvés FTC—Vasas. A többi csapatok részint pihennének, részint pedig külföldi turán vannak. Így a VAC Franciaországba utazott majdnem egy hónapig tartó turára.

Vince mérnök nagy sikere Amerikában. Newyorkból írják az Uj Keletnek: Körülbelül egy éve, hogy a Haggibbor vívószakosztályának megeremtoje Vince József mérnök kikerült Clujról Newyorkba. Örömmel közölhetjük, hogy Vince mérnök rövid tartózkodása alatt az Unió fővárosának vívói között az első helyet biztosította magának. A legutóbbi Junior kardbajnokságért megtartott versenyben mint a Newyork Athletic Club tagja az aranyéremmel kitüntetett bajnokságot óriási fölényrel nyerte meg. Ezt megelőzőleg klubja kardcsapatát egyéni győzelmével juttatta első helyre és ezzel a csapat számára vívta ki a díjjal kitűzött aranyéremet. A lapok az elismerés és csodálkozás hangján írják Vince József teljesítményéről, a "Newyork Times" nemrégiben külön hosszú cikkben méltatta a "strong Rumanian" sajátos vívómód-szereit. Ellenfelei között olimpiászi nyertesek és a MAFC két kitűnő vívója szerepeltek. Vince József ma Brooklynban él, mérnöke az Edison-gyárnak és a gyár sportegyesületében a vívószakosztály vezetője.

Arta apr. 5-én megnyíló kiállítására

eladásra szánt antikue batorok, porcellánok, üvegek, ezüst tárgyak, textiliák, műveszi fémtermékek valamint egyéb antikuitások és műtárgyak bejelenthetők **április 3-ig**

Cluj, Str. Avram I. 3., mindennap 9—1-ig és 3—8-ig

Köhögés, torokfájás rekedtség ellen

biztos hatású a legmodernebb összetételű, jóízű és olcsó gyógyszer a

Síromalt

Tartalmaz nemcsak köhögés, rekedtség stb. elleni gyógyszereket, hanem egy kiváló tápértékű malátakivonatot is, ami által az összes hasonló gyógyszereknél hatásosabb.

Kapható minden gyógyszertárban.

Csütörtök
Sz
K. T.
Zs. M. B.
dulni (Ch
G. I.
M. F.
de a köny
közik. Ug
ban jelen
vagy Ber
kerülne.
L. R.
D. H.
ön javára
fáradhata
enyhítésé
juk kint
senki nem
S. I.
könyvosz
M. H.
történeke
arány tel
ban a kö
K. S.
informáci
meglátni
G. I.
déses mű
S. H.
Iceland-M
schlusse
Unio
rovatát, a
tudósítás
F. G.
intézkedn
föltétlenül
S. H.
könyvosz
Sch.
de még
M. V.
S. I.
érnek a
és életm
Jech
veszett a
tette aks
Alco
Hivatal
.....
SZI
Csütörtök
Ily
roz
Péntek:
mi
Péntek e
(G
ad
Szombat
ron
szá
Szombat
bél
Szombat
(F
ber
Vasárnap
gy
sék
Vasárnap
sod
Vasárnap
(O
Na
Hétfo: P
ve
zat
Sele
dik fele
7 felvon
Tanquer
Menichel
Urál
király.
cslekves
ben az
Apo
dollar.
vonásb
szacs le
Ila és R

Szerkesztői üzenetek

K. Testvérek, G. Zs., Cincea, F. J. Oradea, Zs. M. Beius, Tessék a Palesztina-Hivatalhoz fordulni (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.)

G. I. R.-t. Akire ön gondol, az a mi emberünk. M. Fogaras. Mi is ismerjük az idézett verset, de a könyv beszerzése most nagy akadályokba ütközik. Ugy emlékszünk, hogy a *Hasiloach* kiadásában jelent meg a kilencvenes években. Ha Bécsből vagy Berlinből hozatnák a könyvet, rengeteg pénzbe kerülne.

L. R. Odorheiu. Nemsokára hazajön Erdélybe. D. H. Cehul-Silv. Fájdalom, a döntés nem az ön javára történt, de illetékes zsidó körök ma is fáradságtalanul dolgoznak a törvényes rendelkezések enyhítésén, úgy, hogy azok, akiknek családfenntartójuk kiint van, mégis bejöhessenek majd. Dátumot senki nem mondhat önnek.

S. I. Beius. Az utolsó két lap az Uj Kelet könyvosztálya utján megrendelhető.

M. H. Sighet. Az elvi megállapodások megtörténtek, a kérdéses államok azonban a kifizetési arány tekintetében nem állapodtak meg. Ez azonban a közeljövőben meg fog történni.

K. S. Ilva. A kereskedelmi kamarától nyert információink szerint vámentesen jöhet a butor, ha meglátni rajta, hogy nem új.

G. I. Margita. Köszönjük a tudósítást. A kérdéses műfajt ritkán szoktuk kultiválni.

S. H. R. Schreiben Sie an das Rabbinat nach Iclodul-Mare, wo man Ihnen die nötigen Aufschlüsse erteilen wird.

Unio. Kísérje figyelemmel lapunk közgazdasági rovatát, ahol, ha a dolog aktuális lesz, kimerítő tudósítás fog megjelenni.

F. Gy. Tessék tartózkodási helyén fölvétel iránt intézkedni. Az ön ügye biztos; valamelyik fórumon föltétlenül sikere lesz.

S. Halmeu. A kívánt könyv beszerezhető a könyvosztály utján. Ár 25 dollár.

Sch. N. Megkaptuk levelét. Lendületes írás, de még vannak formahibái.

M. W. és D. Z. Még sokat kell tanulniok.

S. I. Déva. Minden Bicsérdy-tanításnál többet érnek a Biblia és Talmud törvényei az étkezésről és életmódról.

Jechiel hakatan. Küldeménye, úgy látszik, elveszett a postán, vagy másutt. A hír már elvesztette aktualitását.

Alesd. Legjobb fölvilágosítással a Palesztina-Hivatal szolgál Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Lili bárónő (Operette-repriz, Karácsonyi Ily szerződött tag bemutatkozása, A bérlet, sorozatszám 139)

Péntek: Szegény gazdagok (Jókai-est, először, premiérbérlet 49 szám, sorozat 140)

Péntek este fél 11-kor: A megoldatlan orvosi rejtély (Gold Ferenc teleptikus mataványai, az előadás alatt az ajtó zárva lesznek. Sorozat 149)

Szombat d. u. 3-kor Lumpacig Lumpacig (Mérceket helysákkal, sorozat szám 141)

Szombat este 7-kor: Szegény gazdagok (2. odszor, napi bérlet 96 szám B, sorozat 142)

Szombat este fél 11-kor: Nem csalom meg az uramat. (Francie bohózat újdonság, először, bérletszűnetben, sorozat 143)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Piros bugyelláris (Szentgyörgyi István és Hegyi Lili föllepésével, mérceket helysákkal, sorozat 144)

Vasárnap este 6-kor: Nem csalom meg az uramat (Másodszer, rendez helysákkal, sorozatszám 145)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Hollandi menyecske (Operette-repriz, Karácsonyi Ily föllepésével, Napi bérlet 97 szám, A, sorozat 146)

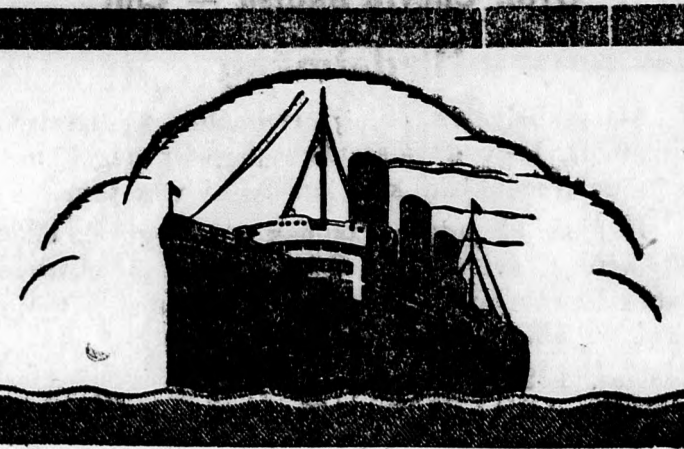
Hétfő: Pityóke (Operette-újdonság, először, Jacobo Cia vendégjátékával. Premiérbérlet 50 szám, sorozatszám 147)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Csütörtök, április 2. A második feleség. Hat óra dr. ma egy család életéből, 7 felvonásban, Sir Arthur Pinero (the second Mrs. Tanqueray) híres regénye után. Főszerepben P. Menichelli, Livio Pavanelli.

Uránia-mozgó Csütörtök, április 2. Az opiumkirály. Szenziciós kalandor-film 6 felvonásban. A csalekzés a krácsi barlangok történelme. Főszerepben az opiumkirály: Barry.

Apollo-mozgó. Csütörtök, április 2. Egy dollár. Egyszerű emberek köznségi története 6 felvonásban. Fim e alkalmazva Jókai Mór "Egy huzásos leány" elbeszélése után. Főszerepben Lohla és R. J. Gábor.

Hamburg--Amerika Linie

United American Lines

Rendes és közvetlen járatok:

Hamburg, Cherbourg, Bologne, Southamptonból

Canada, Délamerika—Észak-amerika, Cuba, Mexiko, Keletázsia és Nyugat-indiába

Felvilágosításokat mindenkori ad a romániai vezérképvislet:

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara. Strada Mercy No 2. — Telefon 16-58. valamint fiókjai: Bukarest, Calea Grivitei No 183, Cernauti, Str. Regina Maria 9, Arad, Str. Eminescu 12, Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5.

Szórány: Lazarovitz.

Zsák Ponyva

Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető

A bala Izsó
Timisoara

Piata Traian No 2.

Mindenhol csak

eredeli

CZELL-sört

és

LUTHER-sört

kérjen.

Telefon 516

Mosse 1155

Főraktár:

Ciment, Dukasz & Tsa cégnél
Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

Olcsóbb, mint bárhol!

Berlini női és férfi fűzők **lejt 700**

Nagy választék játéktárgyakban, billiárdbábukban stb. stb. Egyedüli beszerzési iorras a régi és megoiznató **Hermann Bernstein cégnél** Bucure ti, Calea Rahovei 3. Szállítás után vet.!!

A kolozsvári monostori **Czell** sörgyár sörrel

Ursus Hercules

világos
dupla maláta

Jó könyvek

Dosztojevszkij: Szegény emberek . . . 66	Wells: Felszabadult világ . . . 90
Anatole France: Komédiás történet . . . 70	Zola: Germinal . . . 210
Flaubert: Három mese . . . 140	Strindberg: Haláltanc I-II. . . 140
Dickens: Pickwick Club . . . 420	France A.: Coignard Abbe. Epikur kertje . . . 170
Dante (Babits): Pokol . . . 170	France A.: Pártútó angyalok . . . 144
" Purgatorium . . . 170	Wilde: Doryan Gray . . . 280
" Paradicsom . . . 170	Farrere: Uj emberek . . . 240
Gerald: Szerelmi . . . 160	Kuprin: Szulamit . . . 200
Hoffmann thal: Akárki . . . 100	Benoit Pierre: Ferte kisassony . . . 240
Knut Hamsun: Lyngre szerkesztő . . . 160	Romain Rolland: Anette és Szilvia . . . 200
Karinthy: Tanár ur . . . 110	Jack London: A méhek dala . . . 72
" Jelbeszéd . . . 120	
Rab Gusztáv: Mocsárláz . . . 200	
Tagore: Hajótöröttek . . . 280	
Mark Twain: Koldus és királyfi . . . 130	
Unamuno: Ez aztán a férfi! . . . 120	

Kaphatók az **Uj Kelet könyvosztályában**

Kérjen könyvjegyzéket! 10% felár

GYAPJUIPAR R. T. TIMISOARA

Gyapjumosóda, gyapjufésűde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsműhelyek, mügyapjagyár, apretura, festőde.

Költött és szövöttáru gyár
Körülbelül 1500 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtonyéztás.

